

Influència del 15M en l'aparició de Podemos i en el funcionament del Partit Socialista Obrer Espanyol

Alexandra Moreno Pardo
Ciència Política i Gestió Pública 2015

Vivim immersos en una crisi econòmica i social, però també institucional. I és que la confiança de la ciutadania vers la política i les nostres institucions, que segurament troben en la Constitució el seu disseny i full de ruta, cada vegada és menor. Aquest context ha servit com a catalitzador per a la normalització de la protesta social a Espanya, donant lloc a nous actors polítics i redefinint els espais de competició electoral especialment entre els partits de l'esquerra.

El present treball persegueix l'objectiu de donar resposta a quina ha estat la repercussió del moviment 15M en l'aparició del partit Podemos així com en el funcionament actual del Partit Socialista Obrer Espanyol.

TRETS DIFERENCIADORS ENTRE ELS MOVIMENTS SOCIALS I ELS PARTITS POLÍTICS

Moviments Socials	Partits Polítics
Els moviments tenen una orientació cap al sistema polític destinada al canvi, per aquest motiu mantenen una relació conflictiva i d'enfrontament.	Els partits polítics busquen l'exercici del poder en el sistema existent en competència amb altres partits.
Les accions i intervencions del moviment són generalment no convencionals a través de la mobilització i l'acció directa.	Els partits polítics acostumen a realitzar les accions i intervencions a través de canals reglats i mètodes convencionals.
El compromís dels membres mitjançant un alineament simbòlic és el principal recurs amb el qual-compta un moviment social.	El partit polític compta amb recursos propis com els càrrecs i els vots per garantir l'alineament.
L'estructura dels moviments és variable, però tendeix a ser horitzontal i informal.	Els partits polítics acostumen a presentar una càrrega jeràrquica important.
Els moviments socials passen per períodes de gran activitat i altres de latència.	Els partits presenten una voluntat i una estructura que els fa romandre en el temps amb més facilitat.

(Ibarra, Martí i Gomà 2002)

Partit polític:

- "Qualsevol grup polític identificat per una etiqueta oficial que es presenta a les eleccions i que pot treure en eleccions (lliures o no) candidats a càrrecs públics" (Sartori, 2005).
- "El seu caràcter electoral de persecució de vots el diferencia de la resta d'actors polítics" (Panebianco, 1995)

Moviments socials:

"Actor polític de caràcter mobilitzador que persegueix objectius de canvi a través d'accions generalment no convencionals, actua amb una certa continuïtat mitjançant un alt nivell d'integració simbòlica i un baix nivell d'especificació de rols a la vegada que es nodreix de formes d'acció i organització variables" (Ibarra, Martí i Gomà, 2002).

15M Propostes centrals

L'absoluta centralitat del concepte de democràcia en cadascuna de les expressions d'acció col·lectiva.

La no ubicació del moviment en els eixos que emmarquen els dos clivtges que estructuraven el règim del 78: ni esquerra/dreta ni les tensions territorials apareixen com a elements a tenir en compte a excepció d'allà on les segones ja hi eren presents com a demanda popular (Catalunya, Euskadi i, en menor mesura, Galícia).

La substitució d'aquests clivtges per a una incipient identitat popular que es confrontava amb les elits polítiques i econòmiques, assajant fórmules d'antagonisme com el 99% contra l'1%, els de baix contra els de dalt, la ciutadania contra la classe política o el Poble que no és una mercaderia "en mans de polítics i banquers".

(Espinar, 2014)

CRISI DEL RÈGIM I NOVA POLÍTICA

No són poques les veus que parlen de crisi de règim apuntant al moviment nascut el 15 de maig de 2011 no tant com l'expressió del punt àlgid d'aquesta crisi sinó sobretot com a accelerador de la mateixa. (Errejón, 2013) En molt poc temps sembla haver-se generalitzat la percepció d'esgotament del sistema polític i del conjunt de l'estructura institucional, això com de la seva incapacitat per a donar resposta al creixent drama social entre una bona part de la població.

Tota crisi pot ser oportunitat de canvi, però quina és la via a seguir: transformació o revolució?, reforma o ruptura?

El cas de Podemos

Rere el 15M i donat l'estés recolzament social que va tenir, segurament una de les operacions polítiques més interessants que un actor podia plantejar per a redefinir l'escenari en el qual es jugava la partida de la política del país consistia en fer seves les demandes populars: És a dir, definir un subjecte que no tingués a veure amb les velles elits i pel contrari s'oposés a elles, desenvolupar metodologies de democràcia participativa i inclusió en un moment de demanda ciutadana d'intervenció política i oposar a l'ordre existent una alternativa que plantegés "vostès i les seves crisis no són la democràcia, la democràcia és la gent del carrer i els seus drets" (Espinar, 2014)

Podemos recull els reptes plantejats pel 15M, així com les lluites socials i populars d'anys anteriors. La "innovació i capacitat" de catalitzar i donar forma a aquest malestar es reorienta no obstant a la seva constitució com a poder polític, en un discurs que busca la consolidació de l'hegemonia, en un poder que pretén ser constituent davant el "Règim del 78" (Toret, 2015).

"El PSOE en la seva última Conferència Política va abordar diverses reformes institucionals que segurament haurien merescut menor atenció si el moviment 15M no hagués existit"
Alfredo P. Rubalcaba

El PSOE rere el 15M i l'aparició de Podemos

- Redefinició dels seus eixos programàtics en una Conferència Política al 2013 en els quals es contemplen reformes constiucionals que afecten els Drets socials, fonamentals i territorials. - *reafirmant-se com l'opció de progrés en la via reformista.*
- Elecció per primer cop en la seva història del seu Secretari General rere consulta a tota la militància (juliol de 2014), de la qual va resultar elegit Pedro Sánchez - *responent a les reivindicacions que el 15M havia instaurat en l'imaginari col·lectiu sobre la manca de democràcia interna als partits tradicionals.*
- Fixar la transparència com a prioritat: obtenint al 2015 per primer cop la màxima puntuació permesa (10 sobre 10) en l'avaluació realitzada per Transparència Internacional, per sobre de Podemos (8,5). - *la manca d'informació sobre els partits era una de les crítiques que els Indignats feien al Sistema Polític.*
- Nou logo i imatge del partit, on desapareix el tradicional puny, apropant-se més als logotips i als símbols de les socialdemocràcies europees que només mantenen la rosa - *com a intent de desvincular-se de la vella política.*

CONCLUSIONS

- Podemos, a diferència de l'esquerra institucionalitzada, va saber vertebrar el malestar social que el 15M havia canalitzat al marge dels partits i les organitzacions socials existents.
- Són clares les característiques vestigials del 15M que trobem a Podemos que ens permeten reconèixer l'origen del partit més enllà de què els seus propis dirigents se'n declaren hereus:
 - Podemos manté una relació conflictiva i d'enfrontament amb el Sistema Polític tot i haver-se constituït com a partit.
 - No té militants pròpiament dits sinó que l'alineament simbòlic és el principal recurs amb què compta.
 - La seva estructura en cercles persegueix ser una organització horitzontal menys jerarquitzada que els partits polítics tradicionals.
- Les propostes de reforma tant a escala programàtica com de funcionament orgànic al Partit Socialista Obrer Espanyol miren de respondre a la situació política del moment on sens dubte el 15M ha tingut molt a dir. A més el testimoni del seu aleshores Secretari General (A.P. Rubalcaba) ens ho confirma.
- Els socialistes poden coincidir en part del diagnòstic de la situació amb els Indignats o amb els simpatitzants de Podemos, pel que fa a la solució opten per la reforma en lloc de la ruptura amb el Sistema.